

ТЕАТРАЛЬНІ РЕЦЕНЗІЇ АДАМА ФІШЕРА: НА ОСНОВІ МАТЕРІАЛІВ ГАЗЕТИ «WIEK NOWY»

Стаття присвячена маловідомій діяльності етнографа Адама Фішера як театрального критика у львівській щоденній газеті «Wiek nowy». Акцент зроблено на аналізі публікацій, у яких вчений яскраво виявляє свою громадянську позицію, літературні чи приватні вподобання.

Ключові слова: Адам Фішер, театр, вистава, рецензія.

Адам Фішер (1889–1943) – відомий професор-етнограф, завідувач кафедри етнографії Львівського університету у 1924–1939 рр., дослідник українського та польського етносів, автор великої кількості монографій та наукових статей з різних проблем народознавства. Його постать привертала увагу багатьох вчених, насамперед відзначено збірник статей Р. Кирчіва¹, у якому автор розкриває різні аспекти життя і творчості вченого, ґрунтовні дослідження професорсько-викладацької діяльності у працях Р. Тарнавського², фактично перше науково-біографічне дослідження А. Фішера у статті-некропозі Ю. Гаєка³, статті Д. Сімонідіс⁴, К. Армон⁵ та ін.

У цій статті ми ставимо за мету висвітлити маловідомий епізод діяльності А. Фішера, а саме співпрацю з львівською щоденною газетою «Wiek nowy» у якості театрального критика. Те, що вчений захоплювався театром, ми припускали, з огляду на низку його ранніх науково-популярних робіт, однаке, переглядаючи популярну львівську газету «Wiek nowy», несподівано для себе, віднайшли численні його рецензії на вистави львівських театрів, які він писав, регулярно, принаймні протягом кількох років. Саме цей матеріал покладено в основу статті.

Перший театральний відгук А. Фішера опублікований у номері за 4 вересня 1919 р., і вже за кілька місяців того ж року бачимо більше 10 таких оглядів. Всього за трохи більше двох років, до жовтня 1921 р., віднаходимо понад півсотні оглядів. Як правило, це були невеликі рецензії, які займали 1–2 шпальти газетної сторінки. Найбільше рецензій вченого присвячено виставам Міського театру (тепер Львівська Опера), директором якого у 1919–1921 рр. був М. Тарасевич⁶, разом з тим А. Фішер робив огляди театралізованих заходів, кабаре, водевілів тощо.

Як критик, А. Фішер звертав увагу на все: сценарій, режисуру, найрізноманітніші грани акторської майстерності. Його огляди подекуди були досить різкими, і майже завжди автор вказує шляхи вдосконалення вистави. Кожна рецензія – яскрава, неординарна інформативна розповідь, у якій бачимо і виставу, і тогочасність автора, і самого А. Фішера.

Згадаємо, що культурне життя Львова у довоєнний період було доволі розвинутим, його не можна було назвати провінційним, все-таки Львів був столицею Галичини. У періоди тимчасового міжвоєнного затишня, і одразу після повного завершення бойових дій, театральне життя у Львові відродилося.

Більшість оглядів А. Фішера торкалися вистав Міського театру. Загалом першою рецензією вченого, принаймні знайденою на сьогоднішній день, є огляд вистави «Ворожа розвідка» за п'єсою В. Ястшенбець-Залевського, яка йшла на сцені Міського театру у Львові у вересні 1919 р.⁷. Проаналізувавши велику кількість таких його статей, відзначимо, що це була нетипова рецензія. Автор підготував доволі розгорнутий вступ, у якому через призму політичних обставин проаналізував тенденції у тогочасній літературі і драматургії та зробив висновок про актуальність та закономірність появи великої кількості різноважанрових творів на воєнну тематику, насамперед комедій, при цьому зазначаючи, що глибокі, «класичні» літературні шедеври ще попереду. Він згадав, що польське сценічне мистецтво розвивається у загальноєвропейському напрямку, то ж у ньому спостерігається поява великої кількості військово-тематичних фарсів, гарним зразком яких вважав і нову постановку. А. Фішер описав заплутаний та дотепний сюжет

фарсу, окремі недоліки виявивши лише у розв'язці. Щодо аналізу акторської гри, то тут вчений був лаконічний та відзначив старанну успішність усього колективу.

Зовсім інший стиль має рецензія А. Фішера на виставу за твором С. Виспянського «Королева польської корони», яка йшла у Міському Театрі 24 листопада 1919 р.⁸ Річ у тім, що тоді була урочистість з нагоди 1-ї річниці звільнення Львова, радісна дата для поляків. Текст огляду, який був опублікований у пресі вже на наступний день, сповнений патетикою, патріотизмом, піднесеністю. Фабула вистави була пов'язана зі символічною передачею Польщі під опіку Богородиці королем Яном II Казимиром у Львові у 1656 р.

Як дізнаємося з огляду, у виставі взяли участь провідні актори театру. Роль Яна Казимира зіграв директор Міського театру М. Тарасевич. А. Фішер так говорив про його виконання: «вивірений кожен жест, кожна пауза, переданий кожен емоційний акцент»⁹. Окрім цього, рецензент високо оцінив акторський хист не лише заслужених майстрів сцени – С. Міхуловича, Г. Чакі, С. Ларевича, а й молодих талантів – насамперед, К. Дуніна, підсумувавши, що кожен, хто зіграв хоча б найменшу роль і сказав одну репліку, вартий похвали. Заслугу цього він бачив у майстерності режисера й автора сценарію Ф. Франчковського та головного художника вистави Ю. Водинського.

Продовжуючи опис цього святкування, А. Фішер зазначив, що окрім головної вистави до програми урочистості були включені й інші номери. Він відзначив майстерне виконання легіонських пісень Я. Королевич-Вайдою, народних пісень С. Аргасінською-Хойновською, виконання віршів Я. Каспровича і Ю.Ф. Гавліковським Р. Желязовським і Барвінською відповідно. Позитивну оцінку вчений дав балетній постановці у виконанні С. Лозінської, Ч. Буркацької та С. Фалішевського та дорослій і дитячій танцювальним трупам загалом¹⁰.

У другій частині цієї ж рецензії А. Фішер сфокусував погляд на гостях свята, говорячи, що театральна зала, була не просто повною, а переповненою, а у ложах сиділи представники військової, духовної і міської влади. Він звернув увагу на велику кількість інвалідів серед присутніх «оборонців Львова», та відзначив промову С. Нільського-Лапчинського, керівника штабу оборони Львова під час українсько-польської війни. Так як в урочистості взяла участь делегація з Сілезії, де наприкінці літа 1919 р. відбулося перше польське повстання, то А. Фішер наприкінці огляду висловив сподівання, що у близькому майбутньому ці землі будуть польськими¹¹.

Наступна рецензія А. Фішера була присвячена урочистому вечору з нагоди пам'яті, як зазначив автор, «двох польських пророків» А. Міцкевича і С. Виспянського¹² (згадаємо, що у польській літературі є поняття трьох пророків: А. Міцкевича, Ю. Словацького та З. Красінського, С. Виспянського деколи називають четвертим). Насамперед рецензент висловив зауваження організаторам дійства, вважаючи, що через недоліки програми урочистості та неналежні заходи дирекції було багато вільних місць. Так як основою дійства був черговий показ «Королева польської корони», прем'єра якого декілька днів перед цим пройшла з великим успіхом, автор вважав необхідним додати й інші номери, приміром «декламації та поважні вокальні вкладки»¹³, які б забезпечили аншлаг. Окрім того, він зауважив відсутність цілісності заходу. Незважаючи на перелічені недоліки, саму ідею урочистості А. Фішер вважав вдалою. Беззастережно успішним рішенням рецензент назвав виступ професора університету Яна Казимира Б. Губриновича, який влучно висловився про необхідність зміни жалобних настроїв у святкових церемоніях. При цьому А. Фішер продовжив думку про те, що під час святкування річниць поетів необхідно уникати легковажності, резюмуючи, що велика міць польського духа – заслуга національної поезії¹⁴.

До другої річниці «визволення Львова» на сцені Міського театру поставили романтичну драму Ю. Словацького «Кордіан»¹⁵. Акцент рецензії автор переніс на атмосферу дійства, використовуючи патріотичні епітети та порівняння для запрошених гостей-військових, які були «посріблени та позолочені» нагородами та зайняли місця «жадібної до видовищ та поверхневих утіх» публіки. Він згадав, що кульмінацією глядацького шалу стала поява в ложі Ю. Пілсудського, якого зустріли гучними оплесками та вигуками «Нехай живе Пілсудський!»¹⁶.

А. Фішер оцінив намагання акторів дотриматися тону урочистості, хоча гостре перо вченого дало зрозуміти, що рівень акторської трупи був недосконалім. Однак він відзначив талант Я. Козловського, якому знову ж таки порадив ширше використовувати школу голосових інтонацій, а також Бєлецького, Расінську і С. Міхновську, М. Віланд і Р. Херовського.

Патріотичні настрої публіки підігрівали різноманітні історичні вистави. Однією з таких постановок буда драма С. Кшишошевського «Великий день», події якої відбувалися напередодні ухвалення першої польської конституції 3 травня 1791 р. Отже, у травні 1921, з нагоди святкування Дня конституції, у Міському театрі відбулася згадана прем'єра. Окрім аналізу літературного твору та театрального дійства А. Фішер присвятив увагу тогоджасним національно-політичним проблемам Польщі, а саме вже не раз згадуваній ситуації у Верхній Сілезії. Він зауважив, що глядацьку експресію викликала не скільки сама п'єса, стільки їх власні національні переживання, хоча й відзначив те, що автор старанно змалював історичне тло епохи та схвалив роботу С. Василевського (ймовірно над сценічною адаптацією тексту) і режисуру К. Окорніцького¹⁷.

У 1921 р., після приходу в Міський театр нових режисерів Е. Хаберського та Л. Чарновського, а разом з тим поступової стабілізації у суспільстві, відбулися зміни репертуару. На підставі аналізу рецензій А. Фішера, зауважуємо збільшення частки поважних драматичних творів. Серед них варто згадати вистави «Електра» Ф. Плажека, «Судді» С. Виспянського, «Великий день» С. Кшишошевського, «Самсон і Даліла» С. Ланге, «Танок смерті» А. Стріндберга, «Гай Цезар Калігула» Г.Г. Ростворовського та ін. Разом з тим на ситуацію вплинуло й те, що у травні 1921 р., під час керівництва Л. Чарновського та його наполегливим діям у цьому напрямку, у театральному житті Львова відбулася важлива подія – відкрилася сцена Малого Міського театру¹⁸. Адміністративно це був єдиний Міський театр, та вже в афішах зустрічаємо повідомлення про Великий (опери та драми) та Малий (камерні вистави, комедії) театри, наприкінці вересня 1921 р. третьою частиною Міського театру став театр Новин (ставилися оперети та музичні вистави)¹⁹. Таким чином театрал обирає свою виставу серед кількох різних.

Судячи зі змісту рецензій, а особливо з аналізу драматургії, А. Фішер схилявся до класичних та патріотичних постановок. У одній рецензії вченій проаналізував прем'єру вистави «Електра» та поновлення «Суддів»²⁰. Він висловив захоплення потужними класичними лініями сюжету «Електри», порівнюючи трагедію Ф. Плажека з творами Софокла, Есхіла та Евріпіда, позитивно оцінюючи відхід автора від грецьких традицій, завершивши драму щасливим кінцем. Він відзначив впевнену та тверду руку режисера Е. Хаберського, заслугою якого називає гру всього акторського складу, підкреслюючи, що це було виконання без суфлера, а також відзначив цілісність стилю і темпу, що не раз було об'єктом зауважень до інших вистав. Що ж до постановки «Суддів» С. Виспянського, то тут вченій зважився на винятковий комплімент – назвав режисуру Е. Хаберського такою, що у Львові вже давно не бачили²¹. Так як ролі у цих обох виставах дублювали акторки Змієвська і Галацінська, то вченій присвятив ще окрему рецензію аналізу їх втілення, зазначивши, що нова практика у Міському театрі є досить вдалою з різних сторін: і для актора задля вдосконалення майстерності, і для публіки, у якої виробляється критичний погляд та краще розуміння чи відчуття окремих сцен²².

Фішер-театрал, вітав відкриття нової сцени Міського театру, вважаючи, що це приведе до театру ширші маси населення. У прем'єрній виставі «Уявний хворий» взяла участь найяскравіша зірка львівської сцени – І. Трапшо. Рецензент центральну увагу опису приділив їй, хоча акторка грала другорядну роль покоївки Туанет, говорячи, що І. Трапшо засяяла повним спектром свого таланту та майстерності та відновила на сцені атмосферу «скарбового театру часів старого доброго Добржанського»²³. Разом з тим А. Фішер відзначив дебютантку Г. Клімонтович, яка, на його думку, маючи спадкові театральні нахили і талант, досить точно, у спокійній манері, відтворила свою роль. Цю виставу він назвав успішною, та підкреслив, що, судячи з оплесків, публіка з ним була солідарна²⁴.

За нової дирекції Міського театру, у 1921 р. відновилася традиція введення до різних вистав відомих польських немісцевих акторів, які приїжджали на гастролі. Так, перший такий виступ у п'єсі «Лице і маска» мав популярний варшавський актор В. Бридзіньський. А. Фішер цьому виступу присвятив окрему рецензію, у якій вітав і такі ініціативи керівництва, і яскраву психологічно-драматичну гру В. Бридзіньського, а разом з тим порівняв також майстерне виконання цієї ролі С. Міхуловичем, та прийшов до висновку про різну, хоча однаково цікаву гру²⁵.

Загалом, як згадувалося, А. Фішер мав сентименти до «старої школи» львівської драматургії. Як він був досить гострим у своїх висловлюваннях щодо молодих акторів та новітніх постановок, так само гаряче вітав виступи старшого акторського покоління. У рецензіях зустрічаються

його жалкування про поступове виведення цих акторів з вистав. Так, приміром, аналізуючи вдалу роль Лозинської у трагікомедії «Мораль пані Дульської», він робить ремарку, заявляючи, що позитивні враження йому зіпсували спогади про Янковську, багатолітню виконавицю ролі Гесі у цій виставі, нагадуючи дирекції театру, що незаслужене переміщення в тінь Янковської, Квяткевич, Рибіцької спровокує негативне враження на львівську публіку²⁶.

Серію серйозних драматичних постановок на сцені Міського театру продовжила вистава за твором К. Г. Ростроровського «Гай Цезар Калігула». А. Фішер підготував розгорнуту рецензію, у якій частину опису присвятив історичній постаті римського імператора та оцінці його правління у працях дослідників та творах письменників. Разом з тим подав власні міркування щодо аналогій окремих характеристик Калігули з російськими правителями та німецьким кайзером Вільгельмом II²⁷. Хоч рецензент не погоджувався з поглядами К. Г. Ростроровського, який виправдовував тиранію Калігули різноманітними зовнішніми чинниками, водночас не відкидав твір як суто мистецьке явище, зазначивши, що автору притаманна оригінальність концепції та глибоке осмислення сюжету.

Цікавим у цій рецензії є аналіз акторської гри, оскільки її А. Фішер оцінював ще й під кутом зору історичної відповідності, зокрема він висловив незгоду з виконавцем головної ролі Барвінським, оскільки той надав своєму герою глибоких філософських рис, забиваючи, що це був молодий чоловік 29-ти років. Разом з тим, досить позитивно оцінюючи акторів Барвінську, Р. Херовського, Юстяна, С. Ларевича, Скудельського та ін., рецензент зазначив, що спільні сцени акторам вдаються гірше²⁸.

«Калігулу» ставив новий директор театру Л. Чарновський, тож наприкінці рецензії А. Фішер звернувся до нього з переконанням, що завдяки його наполегливості, інтенсивній праці та новому поповненню акторського колективу вдасться подолати всі труднощі. Тут зауважуємо цікавий момент: вчений ніби виправдовується за свою оцінку та говорить, що критикує заради добра і сцени, і акторів²⁹.

Останню рецензію А. Фішера на виставу Міського театру знаходимо наприкінці жовтня 1921 р. Це був критичний огляд драми М. Метерлінка «Бургомістр Стельмонда», трагічні події якої відбувалися в Бельгії під час I Світової війни³⁰. А. Фішер досить критично оцінив літературний твір, говорячи, що не знайшов у ньому «метерлінківського почерку»³¹. Він відзначив, що це була лише одна з багатьох злободенних п'єс, які з'явилися у воєнний та повоєнний час, певною мірою він її вважав близькою до драми «Лише вчора» С. Войціцької. Така характеристика свідчить про сміливість та впевненість рецензента у своїх літературознавчих оцінках, при цьому пригадаємо, що М. Метерлінк у 1911 р. отримав Нобелівську премію з літератури. Не надто виразною у цій виставі А. Фішер вважав гру акторів. Не зважаючи на старанну режисуру К. Окорніцького, драма не набула, так любих вченому, цілісності та глибини³².

У середині жовтня 1921 р., вже наприкінці серії регулярних театральних рецензій, А. Фішер опублікував статтю з нагоди відкриття Драматичних курсів у Львові³³. У короткому аналізі театрального життя міста, вчений підкреслив актуальність школи, оскільки нововідкриті сцени потребували фахівців. Зі статті довідуємося, що до професорсько-викладацького складу курсів увійшли визначні майстри сцени, історики, мистецтвознавці, театральні адміністратори – Ф. Франковський, Е. Кухарський, М. Третер, С. Василевський, І. Трапшо, Ч. Крижановський, Ю. Баліцький, Ю. Гавліковський – особи, професіоналізм яких А. Фішер раз у раз підкреслював у своїх численних рецензіях. Ми бачимо згоду автора зі словами Ф. Франчковського про певну професійну легковажність навіть фахових акторів, зокрема у мистецтві декламації, а разом з тим він продемонстрував цілковите схвалення почину задля «добра польської сцени»³⁴.

З 1921 р. разом з рецензіями А. Фішера або під час його одно-дволітніх перерв друкувалися огляди Ю. Гавліковського, К. Буковського, Я. Коссак-Пеленської, Л. Яворського та Е. Ендркевича, з листопада 1921 р. рецензії А. Фішера більше не знаходимо, цей факт вважаємо закінченням тривалої роботи вченого як регулярного театрального критика.

Адам Фішер був гострим критиком, уважним до цілого спектру сценічних засобів, у його оглядах знаходило місце відображення не лише акторської гри чи режисури, він оцінював і декорації, і публіку, і репертуар та навіть атмосферу вистав. Часто в оглядах ми зустрічали саркастичні зауваження вченого до окремих артистів, які, очевидно, їх вважали образливими. Свідченням цього може бути коротка згадка А. Фішера у одній з рецензій, де він писав, що

«дирекція має жаль на критиків, а вони, в свою чергу, на дирекцію», продовжуючи, що з приводу цієї історії можна написати цілу трагікомедію, якщо б вона не вийшла на шкоду ні репертуару, ні цілому театру³⁵.

Рецензент мав улюблenu актрису – Ірену Трапшо, згадуючи її лише з позитивного боку, вона завжди, незалежно від величини ролі, була центральною постаттю його оглядів. Йому імпонувала стара драматургія та серйозний репертуар. А. Фішер часто робив закиди щодо незрілості публіки, його обурювали хуліганські інциденти на виставах, порожні ложі чи недосконалі драматичні роботи. Водночас, оцінюючи популярні пародійні номери у кабаре, він виявляв неабияке почуття гумору, а оцінюючи вокальні номери – добрий музичний слух.

Вважаємо, що характеристика А. Фішера як театрального критика дозволяє зануритися у світ інтересів вченого, тут він виявляє не лише свою компетентність як театра, а й показує своє особисте ставлення до історичних обставин, політичних реалій та соціальних перетворень.

Z teatru.

(„Podjazd nieprzyjacielski”, krotochwila w 3 aktach Władysława Jastrzębca Zalewskiego).

Wypadki wojenne znalazły bardzo żywą oddźwięk w całej literaturze europejskiej, nie dzisiaj więc, że i w repertuarze teatralnym zaznaczyły dość silnie swój wpływ. Od dłuższego już czasu ukazują się też na scenach sztuki o motywach, branych z wydarzeń współczesnych, a szczególnie teatr francuski może się pochlbić długą historią. Przeważnie jednak te aktualne utwory są tylko nabytkiem bieżącego repertuaru, ale nie literatury. Niemniej jeszcze odpowiedniej perspektywy do spojrzenia na tę przelomową epokę, aby mogły powstać głębokie i poważne arcydzieła o trwałej wartości. Nie brak natomiast dobrych fars, sporą ich obecnie w Paryżu, nie wątpię, że i do nas wkrótce przyjdą.

Analogicznie rozwija się i polska scena. Tylko sentimentalne melodramaty i farsy osmówiają się na razie koło krwawej

terapeutyczności, Farsy nawet wcale udatne, jak np. właśnie wystawiona krotochwila trzyaktowa Władysława Zalewskiego p. t. „Podjazd nieprzyjacielski”.

Pomyśl, na którym opiera się akcja, — daje wiele pola do komickich powikłań i spełnienia wielkiego celu farsy — far ride la gente. Do cichego polskiego dworu zaczyna wołać. Wpadł austriacki podjazd. Nie groźny na szczeście, bo składają się nań rotmistrz Pospisil, zajęty jedynie konfutrami i kobietami, porucznik Brożek, dobry Polak choć we wrogim mundurze i wachmistrz Herman Grünbaum, w cywilu zupełnie niewojowniczy, kelner z kawiarni „Edison”. Córka właściciela majątku Paradowskiego, zwana dla swego nieokielzanego temperamentu „hajdukiem”, wpada na koncept i radzi lekającym się obcej inwazyi rodzicom, aby się podali za obywatele szwajcarskich, przyciem odciecie gra role głuchoniemego, — gabinetarką jest jego żona, żona właściwa i tajemniczo „hajdukiem” odpowiednio do swego temperamentu przebiera się za chłopaka itd. Taka maskarada z chwilą wkroczenia nieprzyjacielskiego podjazdu musi wywołać sporą zawijankę, które jednak wszystkie kończą się szczęśliwym maryażem, jak nauczycią farsę przystało.

To zakończenie zresztą w całej sztuce najslabsze i po bardzo dobrej ekspozycji nawet dość silnie odbija. Przejście od mamy do córki zbyt nagłe, kinowe i psychologiczne nie umotywowane. Ale utrwalilo się przeświadczenie, zupełnie niesłuszne, że w farsie to wolno. Były w żywym tempie szkoła całka akcja.

O to post rali się też wczoraj wszyscy artyści. Prawie że już jest to co się określa mianem zespołu. Wymienić należy przede wszystkim Ratschke, który miał rolę mogącą skusić łatwo eo szarzy, a jednak dał typ pełen szczerego i prawdziwego komizmu. Z właściwym temperamentem i zupełniem opanowaniem całej techniki scenicznej grała Irena Lichtenstein. Czaki dowiodł, jak może być pozytyczny także we większych rolkach charakterystycznych. Również wykonawcy mniejszych ról i epizodycznych, zasłużyli na uznanie, a więc przedewszystkiem Wiland Batorowski, Kotowski i Podhorski, a niemniej Niemiryczówra, Żmijewska, Kwiatkiewiczowa, Hierowski i Odon.

ADAM FISCHER.

Рецензія А. Фішера у газеті «Wiek nowy» за 4 вересня 1919 р.

Список тетральних рецензій Адама Фішера у газеті «Wiek nowy»

1. F. Królowa Jadwiga // Wiek nowy. – Nr. 5808. – 1920. – S. 3.
2. F. Maryonetki futurystyczne // Wiek nowy. – Nr. 5839. – 1920. – S. 6.
3. F. Recitacye Kazimiery Rychterówny // Wiek nowy. – Nr. 5930. – 1921. – S. 6.
4. F. Recital Cz. Krzyżanowskiego // Wiek nowy. – Nr. 5571. – 1919. – S. 5.
5. F. Teatr «Czworki» // Wiek nowy. – Nr. 5523. – 1919. – S. 9.
6. F. Wieczór «Pikusia» // Wiek nowy. – Nr. 5942. – 1921. – S. 6.
7. F. Z Bagateli // Wiek nowy. – Nr. 6105 – 1921. – S. 5.
8. F. Z lwowskich kabaretów // Wiek nowy. – Nr. 5545. – 1919. – S. 4.
9. F. Z Otwarcie szkoły dramatycznej we Lwowie // Wiek nowy. – Nr. 6110. – 1921. – S. 6.
10. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5506. – 1919. – S. 7.
11. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5595. – 1920. – S. 7.
12. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5601. – 1920. – S. 9–10.
13. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5836. – 1920. – S. 6.
14. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5852. – 1920. – S. 5–6.
15. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5866. – 1920. – S. 5.
16. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5880. – 1920. – S. 8–9.
17. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5911. – 1921. – S. 6.
18. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5920. – 1921. – S. 6.
19. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5922. – 1921. – S. 7.

20. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5935. – 1921. – S. 6.
21. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5960. – 1921. – S. 2–3.
22. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5973. – 1921. – S. 2–3.
23. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5985. – 1921. – S. 11–12.
24. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5992. – 1921. – S. 5.
25. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5995. – 1921. – S. 4–5.
26. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6001. – 1921. – S. 4–5.
27. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6003. – 1921. – S. 4.
28. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6006. – 1921. – S. 4.
29. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6013. – 1921. – S. 5.
30. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6018. – 1921. – S. 4–5.
31. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6024. – 1921. – S. 4.
32. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6025. – 1921. – S. 3.
33. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6027. – 1921. – S. 4.
34. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6030. – 1921. – S. 10.
35. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6107. – 1921. – S. 4–5.
36. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6115. – 1921. – S. 4–5.
37. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6118. – 1921. – S. 4–5.
38. Fischer. Król Saul // Wiek nowy. – Nr. 5655. – 1920. – S. 7.
39. Adam Fischer. Problem tragiczmu w «Sulkowskim» // Wiek nowy. – Nr. 5503. – 1919. – S. 2–3.
40. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5484. – 1919. – S. 3.
41. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5492. – 1919. – S. 3–4.
42. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5504. – 1919. – S. 5–6.
43. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5515. – 1919. – S. 10.
44. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5528. – 1919. – S. 5.
45. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5540. – 1919. – S. 5.
46. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5565. – 1919. – S. 6.
47. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5570. – 1919. – S. 13.
48. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5576. – 1919. – S. 5.
49. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5607. – 1920. – S. 5–6.
50. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5634. – 1920. – S. 3–4.
51. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5643. – 1920. – S. 4.
52. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5656. – 1920. – S. 3–4.
53. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5671. – 1920. – S. 6–7.
54. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5677. – 1920. – S. 5.
55. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5691. – 1920. – S. 6.
56. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5721. – 1920. – S. 6.
57. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5803. – 1920. – S. 6–7
58. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5824. – 1920. – S. 6.
59. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5824. – 1920. – S. 6.
60. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6100. – 1921. – S. 4.
61. Dr. A. F. Uroczysty wieczór w Teatrze Miejskim // Wiek nowy. – Nr. 5554. – 1919. – S. 3.
62. Dr. A. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5558. – 1919. – S. 4–5.
63. Dr. A. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5683. – 1920. – S. 5.
64. Dr. A. F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5809. – 1920. – S. 5.
65. Dr. Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5703. – 1920. – S. 4–5.

¹ Кирчів Р. Студії з українсько-польського етнокультурного пограниччя. – Львів, 2013. – 460 с.

² Тарнавський Р. Пам'яті Адама Фішера. Життєпис професора етнології Львівського університету // Народна творчість та етнологія. – 2013. – № 5. – С. 40–53; Тарнавський Р. Габілітація Адама Фішера у Львівському університеті: передумови, перебіг, результати. // Spheres of Culture. Journal of Philological, Historical, Social and Media Communication, Political Science and Cultural Studies (Maria Curie-Sklodowska University in Lublin). – 2012. – Vol. III. – S. 346–354; Тарнавський Р. Етнологічний інститут Львівського університету: формування колективу та напрямів діяльності (1924–1939) // Вісник Львівського

університету. Серія історична. – 2014. – Вип. 50. – С. 158–179.

³ Gajek J. S. p. Profesor Dr. Adam Fischer // Lud. – 1946. – Т. 36. – С. 6–18.

⁴ Simonides D. Z historii polskiej folklorystyki. Miejsce Adama Fischera // Zeszyty Naukowe. Uniwersytet Opolski. Folklorystyka. – 1997. – З. 3. – С. 25–44.

⁵ Armon K. Adam Robert Fischer (1889–1943) // Etnografowie i ludoznawcy polscy. Sylwetki, szkice biograficzne. – Т. II (Archiwum Etnograficzne T. 44). – Wrocław-Kraków 2007. – С. 77–83.

⁶ Cepnik H. Scena Lwowska (1780 – 1929) / H. Cepnik, W. Kozicki. – Lwów, 1929. – С. 49.

⁷ Adam Fischer. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5484. – 1919. – С. 3.

⁸ Afisza z uroczystego przedstawienia w Teatrze Miejskim we Lwowie (24 XI 1919) dla uczczenia pierwszej rocznicy oswobodzenia Lwowa. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/doccontent?id=4568&from=PIONIER%20DLF>

⁹ Dr. A.F. Uroczysty wieczór w Teatrze Miejskim // Wiek nowy. – Nr. 5554. – 1919. – С. 3.

¹⁰ Там само.

¹¹ Там само.

¹² Dr. A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5558. – 1919. – С. 4–5.

¹³ Там само. – С. 4.

¹⁴ Там само. – С. 5.

¹⁵ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5852. – 1920. – С. 5–6.

¹⁶ Там само. – С. 5.

¹⁷ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5985. – 1921. – С. 11–12.

¹⁸ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5992. – 1921. – С. 5.

¹⁹ Wiadomości bieżące // Słowo polskie. – Nr. 430. – 1921. – С. 6.

²⁰ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5920. – 1921. – С. 6.

²¹ Там само.

²² A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5922. – 1921. – С. 7.

²³ Там само. – С. 5.

²⁴ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5992. – 1921. – С. 5.

²⁵ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5995. – 1921. – С. 4–5.

²⁶ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6025. – 1921. – С. 4.

²⁷ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6107. – 1921. – С. 4.

²⁸ Там само. – С. 5.

²⁹ Там само. – С. 5.

³⁰ A.F. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 6118. – 1921. – С. 4–5.

³¹ Там само.

³² Там само. – С. 5.

³³ A.F. Z Otwarcie szkoły dramatycznej we Lwowie // Wiek nowy. – Nr. 6110. – 1921. – С. 6.

³⁴ Там само.

³⁵ Adam Fisher. Z Teatru // Wiek nowy. – Nr. 5721. – 1920. – С. 6.

Статья посвящена малоизвестной деятельности этнографа Адама Фишера как театрального критика во львовской ежедневной газете «Wiek nowy». Акцент сделан на анализе публикаций, в которых ученый ярко проявляет свою гражданскую позицию, литературные или личные предпочтения.

Ключевые слова: Адам Фишер, театр, спектакль, рецензия.

The article is devoted to little-known activities of Adam Fischer as theater critic in Lviv daily «Wiek nowy». Analysis of publications with Fischer's active civil position, literary or private preferences was focused.

Keywords: Adam Fischer, theater, spectacle, review.